

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási óra 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Péntek, szeptember 7.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Horvát-magyar gyűlölködés. A kínai háború.**
- Takács Zoltán dr. — pénzhamisító.**
- A vendéglősök és kávéosok ünnepe.**
- Szinigazgató, akit püspöknek néstek.**
- A muzika herceg sírja.**
- Vasuti összeütközés Radnán.**
- Uj rendszer a színházban.**
- A budapesti összeesküvők.**
- Tárcza: Manasses.** Irta: Gyarmathy Zsigáné.
- Csarnok: A párbaj.** Irta: Kövér Ilma.

Horvát-magyar gyűlölködés.

Budapest, szeptember 6

A horvátok ismét hallatnak magukról. Legutóbb két teljesen különböző téren újból olyan jelenségek merültek fel, melyek a mily elszomorító, époly felháborító is. De mindenesetre le kell számolnunk velök.

Nem beszélünk arról a kisebbségről, a mely józanul fogja fel Horvátország érdekeit, törvényt és alkotmányt tisztel és a Magyarországhoz való évezredes kapcsolatnak híve horvát érdekekből is.

Sajnos azonban, ez a része Horvátországnak még ma is csak kisebbség. A tulnyomó rész, a nem hivatalos Horvátország külön érdekeket ápol és ezek az érzelmeik még ma is magyarellenés gyűlölködésben nyernek kifejezést. És hogy ez a gyűlölködés általánosabb jellegű, ezt épen a legutóbb észlelt tünetek bizonyítják.

Mindenki emlékszik még arra a felháborító botrányra, a melyben a főszerepet horvát diákok játszották. Ötven magyar diák rándult le a nyáron Cirkveniczára, a hol a horvát diákok megtámadták őket és nemzeti színű jelvényeiket letépték. A bűnösöket most megbüntették.

De vajjon célt ért-e vele azok, a kik ilyen eseménynek ismétlését meggátolni kívánták. Sajnos, abban a meggyőződésben vagyunk, hogy ezek a büntetések, bármily szigorúak is lennének, nem vennék el élet ennek a gyűlölködésnek. Sokkal mélyebben fekvő okokból származnak azok, semmint a büntetés kiirthatná az ellenségeskedést, mert ez a horvát ifjak nevelésében és a politikai viszonyokban rejlik.

A mi nézetünk az, hogy a horvát iskolai nevelést és részben az oktatást kell reformálni. Törvénytiszteletre és hazafiságra kell őket oktatni hathatósabban, de nem abban a hazafiságban, a mely a horvát tulzók hazafisága, — a kik utópikus ábrándokat szöve, saját szűkebb hazájuknak ártanak. A történelem igaz, való adatait kell feltárni az ifjuság előtt és megtanítani őket arra, hogy magyar és horvát között a mult századig testvéries, őszinte viszony volt és ez tette áldásossá Magyar- és Horvátország népeinek egymáshoz való ragaszkodását, a mely a harc tüzeiben is annyiszor, de annyiszor megaczelosodott.

A másik elszomorító jelenséget a na-

pokban Zágrábban lefolyt katolikus gyűlésen észleltük. Strossmayert ünnepelték itt, a miből csinos kis botrány keletkezett.

Mit jelent ez? Nem egyebet, minthogy Horvátországban még a papok tulnyomó része is Strossmayerben, a magyarok legádázabb ellenségében látja a horvát hazafiság megtestesülését. Mert azzal tisztában lehet mindenki, hogy az öreg püspökben nem a főpaprak, hanem a tulzó, magyarfaló politikusnak szölt a zajos óváció.

Ezen pedig mielőbb segiteni kell. Minél sürgősebben és minél alaposabban.

A gyűlölködés kutforrását kell a józan horvátoknak betönniök, nekik kell felvilágosítaniok a népet fent és alant, hogy mikben rejlenek Horvátország igazi érdekei.

És ha majd a legszeleesebb rétegekben a maguk egész valójában felismerik azokat Horvátországban, csak akkor lehet igazán magyar-horvát testvériségről beszélni, mindaddig azonban ez csak üres képzelődés.

B.

POLITIKAI HIREK.

A helységnevek megmagyarosítása. A központi statisztikai hivatal és az 1898. évi IV. törvények alapján alakított országos központi törzskönyv-bizottság serényen dolgozik a helységnevek megmagyarosítása céljából szükséges munkálatokon. Ezekkel eddig annyira haladtak, hogy megállapították az összes megmagyarosítandó, vagy megváltoz-

TÁRCZA.

Manasses.

Irta: Gyarmathy Zsigáné.

I.

A hetvenes években N.-Váradon egy könyvkereskedés előtt néhány tanuló ifju állt és lelkesülten beszélt Petőfiről.

— Soha még azt sem tudhatjuk biztosan, hogy vajjon igazán ott végezte-e dicső életét a harctéren, vagy pedig Szibéria ólom-bányáiban senyved?

Egy zömök alacsony termetű, ravasz tekintetű, fekete ember figyel az ifjak beszédére s mikor széledeznek, az utóbb távozót kissé feltartóztatja.

— Hát ha azt forgatják az elméjükben, hogy Petőfi Szibériában senyved, mért nem tudakozódnak egy olyantól, a ki járt arra felé?

— Csak akadna egy olyan! — vetette oda távozótában az ifju.

Aztán akadt egy olyan.

A szedett-vedett ruhás, fekete ember épen az nap szabadult ki a börtönből és ahoz három napra Szolnok-Dobokában egy Biró nevű egyénre azt állította, hogy ő egyenesen Szibériából jön, a hol egy ólom-bányában dolgozott Petőfivel. S mig mesélt a nagy költőről, nem hanyagolta el a saját érdekeit sem. Sokkal több fufanggal, mint joggal részt követelt magának egy hagyatékából, a mit aztán

meg is kapott, s immár mint gazdaember ment Kolozsvárra a baromvásárra.

Áldomás ivásra kerülén a dolog, a mikor paroláznak, isznak és ismét paroláznak a gazdák, a fekete ember körül járhatja futó tekintetét, miközben hallgatta a szót; egy csoportnál hosszasan maradt: no, ezek módosak és ostobák, ezek az ő emberei és tüstént közéjük ült; egy itcze bort fizetett, hogy innák meg az ő egészségére: negyvennyolcban honvéd volt, azután hosszú rabságba esett, most már haza vergődött, tehát igyanak az ő egészségére.

A legjámorabb paraszt: Manasses Pista felsöhajt: neki is volt egy kedves bátyja: Manasses Dani; az is honvéd volt és sohasem került elő, pedig meghalni sem látta senki. Erre a fekete ember egyszerre csak elrészegnyült, megfogta a Pista kezét, a szemébe nézett és aztán átölelte.

— Öcsém, kedves öcsém, hát nem ismer-tél reám? Hiszen én vagyok a te kedves bátyád, Manasses Dani!

Pista megrázta a fejét:

— Nem gondolnám, nem gondolnám! Dani bátyám sokkal magasabb volt, aztán nem is volt barna, szegény!

Az új Manassenek a könyei omlanak és hangja fuldokolva szölt:

— Saját vérem tagad meg! En istenem, bocsásd meg bűnét, nem tudja, mit cselekszik és világosítsd fel megtévelyedett elméjét! . . . Hát te öcsém, azt hiszed, hogy szerencsény or-

szágban, a hol én kinlódtam, nyomorogtam, fehéritik az embert, mint a vásznat? Tudd meg, ott a feketék között nincs egy fehér is, hát hogy maradhaték vala én egyedül fehérnek? . . . Azt mondod, Dani bátyád magasabb volt? Hát azt is hiszed, hogy a nyomoruság nem zsugorítja össze az embert, — mint tűz a csizmatalpat? — Hajh! édes öcsém, — áldd a jó Istent, hogy téged nem látogatott meg olyan nyomoruságai, mint a minőt én rám sujtot!

Egy koros asszony, a Pista felesége, nagy érdekléssel figyelt, aztán megtörülte a szemét. Al Manasses Dani hozzá húzódott:

— Kedves sógorasszony, legalább te ne tagadj meg, emlékezz csak . . . a füléhez hajol és sug valamit; a fonnyadó asszony szeme megcsillan: azt már igazán nem tudhatja más! Tüstént ráismer Dani sógorra és az öröme végételen.

— De most már ne kétségeskedjék egy lélek is! És a mit az asszony szentül hitt, azt a hitet rávitte a jámbor urára, és minden atyafira . . . és az áldomás ivás folyt a vásárolt barmokért s a hazakerült bátyáért. Csak egyedül Manasses Dani nem itta le az esztét, pedig ebből a portékából neki több volt, mint a többieknek összesen.

Egyszer-kétszer próbaképen, hatás kedvéért szóba hozta még Petőfit és az ólom-bányákat, de mivel ez épenséggel nem érdekelte az atyafiságot, inkább a mellett maradt, hogy sze-

tatandó helységnevek új elnevezését. Ezt az új nevet most közlik az illető városokkal s községekkel, hogy azok az új névre vonatkozó esetleges megjegyzéseiket megtehessek. Elszomorító jelenség, hogy az erdélyi zöldsászok lapjai most megint megkezdik az agitációt, hogy a szász községek tiltakozzanak a magyar név elfogadása ellen.

TÁVIRATOK.

A transzváli háború.

London, szeptember 6. (Saját tud. táv.) A *Daily News*-nek jelentik Lourenco-Marquezból 4-iki kelettel: A transzváli kormány számára 31 láda aranyrud, amely a transzváli kormány tulajdona és egy gőzös 50,000 zsák liszttel érkezett ide. Krüger elnök valószínűleg Intumatin át fogja elhagyni az országot. Intumati mellett a folyón két vontatóhajó várja, amely majd arra a hajóra viszi, amely a folyó torkolatánál vár reá.

London, szeptember 6. (Saj. tud. táv.) A *Standard*-nak jelentik Durbanból: A thalestown-volkskrusti vasuti vonalon egy katonai vonat fűtőjét puska lövésekkel megölték, a vonatvezetőt pedig megsebesítették. Lourenco-Marquezból jelentik: Krüger elnök a Transzvált anektáló kiáltványra azzal válaszolt, hogy tiltakozást intézett Salisbury miniszterelnökhöz és a halálmaságokhoz.

A kínai háború.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

London, szeptember 6.

A Reuter-ügynökség jelenti Szimlából: Azokat a parancsokat, a melyekkel a 4. dandár elindulását lerendelték, visszavonták. A dandár azonnal elindul Kinába.

Washington, szeptember 6.

A külügyminisztérium értesítette Lambsdorff grófot, az orosz külügyminisztérium vezetőjét, hogy csak olyan hivatalos pekingi jelentést tekint elegendő oknak az amerikai csapatok visszahívására, a mely az orosz csapatok visszahívását jelenti be.

Konstantinápoly, szeptember 6.

Az Elektra Lloyd-gőzös, a melyet az orosz kormány csapatok szállítására kibérelt, holnap orosz csapatokkal Kína felé menet átmegegy a Boszporuson.

London, szeptember 6.

Az admirális Seymour tengernagy egészen részletes jelentését közli a Tiencinben és a Tiencin körül május 30-ától, június 27-ig történt eseményekről. A jelentés részleteket közöl a nemzetközi csapatoknak Peking felé való első előnyomulásáról, a mely Seymour parancsnoksága alatt történt és kiterjeszkedik az egyes nemzetek közreműködésének ismertetésére. Seymour azt a reményt fejezi ki, hogy a közös eljárás hozzá fog járulni a nemzetközi szimpatiák megerősítéséhez. A tengernagy levelet intézett az egyes csapatok összes tisztjeihez és parancsnokaihoz, a melyben megköszönte hűség közreműködésüket. Különösen kiemeli Usedon német kapitányt és azt mondja, hogy arra az esetre, ha ő elesnék, ezt a tisztet jelölte az expedíció vezéréül. Mikor Seymour hadsegéde Peicangnál megsebesült, megkérte Usedon grófot, hogy legyen vezérkari főnöke és ebben a fontos állásban Usedon, a ki maga is megsebesült kissé Langsagnál, rendkívül becses szolgálatakat tett neki. Dicsérőleg emlékszik meg Seymour a többi tisztekről és a legénységről is, különösen azokról, a kik annak a veszedelemnek tették ki magukat, hogy a kínaiak fogságába esnek, a mi azért veszedelmes dolog, mert a kínaiak lefejezik foglyaikat. A jelentéshez másolatban mellékelve vannak Seymour az idegen különítmények parancsnokaihoz intézett levelei, köztük Bendemann altengernagynak, Courrejolles tengernagynak, továbbá az olasz, osztrák-magyar, japán és orosz csapatok parancsnokaihoz intézett levelei. Az orosz parancsnoknak irt levelében Seymour gratulál Mpirinszki ezredes bámulatos előkészületeihez és megjegyezte, hogy ilyen események nagyban hozzájárulnak a civilizált nemzetek kölcsönös közeledéséhez.

London, szeptember 6.

A *Standard*-nak jelentik Sanghaiból 4-iki kelettel: A kiangfui kormányzó 5000 emberrel Santung tartomány határára jött, de mikor híre érkezett, hogy az európaiak elfoglalták Pekin-

get, embereinek nagy része elszökött. A többiek most nyugat felé tartanak, hogy az özvegy császárnéhoz csatlakozzanak.

Hongkong, szeptember 6.

Kantonban nőttön-nő a nyugtalanság. A *Schwalbe* német czirkálóhajó Amojba ment. A lapok a kínai békebizottság összeállításában az özvegy császárné változatlan arroganciájának újabb bizonyítékát és Európa megsértését látják.

Peking, szeptember 6.

A kínai császárné ma dekretumot küldött az alkirályoknak, kiket felszólít, hogy a hatalmakon a Kinát ért vereséget bosszulják meg. Elrendeli, hogy az ujonan kivett adókon szereljenek fel csapatokat.

Peking, szeptember 6.

Sanghajban ötven osztrák-magyar tengerész szállott ma partra.

Peki, g, szeptember 6.

Li-Hung-Csang értesítette a sanghaji idegen konzulokat, miszerint Oroszország feltétlenül biztosította, hogy nem engedő Kína területének megcsönkítését.

A vendéglősök és kávéosok ünnepe.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 6.

E hó 11-én és a következő három napon lesz Aradon a vendéglősök és kávéosok kongresszusa, melyre szorgos előkészületek folynak Aradon s nagy várakozással vannak a más vidékekről ide készülődő vendéglősök és kávéosok. Eddig 167 vendég jelentette be jövetelét, a rendezőség azonban reméli, hogy e szám még szaporodni fog. Bár a bejelentési határidőt szeptember 1-re tűzték ki, későbbi bejelentéseket is elfogadnak.

A vendégek 11-én érkeznek s e napon tartják az ismerkedési estélyt. Másnap délelőtt 9 órakor lesz a magyar vendéglősök ötödik országos kongresszusa a Központi-szálló nagytermében, melyet megelőzőleg megkoszorúzzák a vértanu szobrot. Délután fél 3 órakor a szállodások, vendéglősök, kávéosok, pinczerek, és kávéosok országos nyugdíjgyűlésének harmadik

recesen országban mi módon feketül meg a szőke embert.

A kis korcsmából nagy diadallal vitték hazafelé a sokat szenvedett szegény bátyát és mikor elérték a Mezőség táját, hol a sötétzöld tenger úgy suttog, zizeg, mintha éppen fenyes lenne, ál Manasses Dani keblében is elkezdett sziszegni valami szuró nyugtalanság; tüstént elérte azt a falut, hol neki születnie kellett volna, és ha azt mondják: no bátya, menjen előre az ősi telkünk felé, akkor ő hova megy? És a ki már férjségben is utazott és el tudta magát fogadtatni az asszonnyal úgy mint rég távozott férj, most egy pár pillanatig kellemetlen szorongást érzett és ismét a sógoraszonyához húzódott:

— Mond csak, Kati, hogy a mi kedves ősi telkünkön úgy talállok-e mindent, a mint hagytam?

— Azonképen, sógor, csak a régi ház helyére Isten kegyelméből újat építenék.

Tehát új ház, gondolja Dani, — de hát lehet a faluban több új ház is...

— Kati! hajdanában a mi atyafiságunkat utánozta a többi, hiszen, hogy mostan is sokan építenek új házat?

— Igaz a beszéd sógor! János öcsém épen e végből foga hozzá, mert hát jut atunk neki is a megmaradt anyagból valamicskét; aztán Péterék is hozzá fogtak s így csak elkészítik behordásig.

— Isten segélje őket! ... Hát még sok hujja?

— Csak épen a fedél...
Tovább tájékoztatta magát a sógor és a

mikor Kis-Szováth feltűnt, megállt, szivére tette a kezét és fölkiáltott:

— Ni! a mi ősi telkünkön egy új ház!

És a szőlők alján a nádfedelű új ház úgy ragyogott s úgy szórta nádfedelének aranyos fényét a júniusi napsugár alatt, mintha örömben sziporkázna olyan nagyon.

— Bocsássatok, bocsássatok! És futásnak eredt! Az atyafiság utána s mikor az ősi telken Dani zokogva emlékezett a kedves régi házról, melyben született: mindnyájan könnyeztek és nagy örömmel környékezék a haza került családfőt.

II.

De ha a Mezőség posványában ki is aludt a nép közé dobott szikra, annál is inkább tüzet fogott kincses Kolozsvárt. Tehát van egy ember, a ki Petőfit életben látta! De hiszen akkor már kettő látta, mert Szolnok-Dobokában is van egy obsitos, a ki az ólombányából jött... Előbb lappangó óvatossággal szállt a hír, de a mint megduplázódott, nagy erővel tört előre!... Oh, az borzasztó lenne, ha Petőfit ott sanyargatnák és a lángelkű költő nem harczterén — hol diadalra száguldanak a harczci páripák — végezte volna dicső életét! És mégis, ki tudja, nem sanyarog-e Petőfi valamelyik ólombányában? Hiszen nem is látta őt senki haló porában... A hír nőtt és gyorsan terjedt; izgatottság lepte meg a kedélyeket és immár a főváros is érdeklődött. A „Hon“ szerkesztősége felszólította levelező tagját, Bory Bélát, hogy ránduljon ki Kis-Szováthra (most is lelkesülten indulna egy ilyen utra, hát még akkor!) Pap Miklós, kolozsvári szerkesztő is

kiküldte egyik munkatársát, Nagy János drt és a nádfedelű kis házban megkezdődött a kihallgatás.

És a ki több családba be tudta magát fészkelni, hol férjnek, hol örökösnek, hol testvérnek, az már csak könnyen megtévesztett két lelkesülő fiatal embert, a ki inkább vért ontotta volna, mintsem az ő hiteltlensége miatt bár csak egy órával tovább szenvedjen Petőfi Sándor. S így, a mit ravasz Manasses Dávid vallott, azt a két ifju nem vehette tréfára. Ennek okán Manassest Kolozsvárra szállították és a megyeháznál — igazán óriási érdeklődés mellett, — kezdetét vette a nyilvános kihallgatás. A ki be nem fért a terembe, az ott csoportosult az utcán. Át meg átjárta ez a hír mindnyájunk szívét és hatása csodálatos volt: fájo megdöbbenés, rejtegetett öröm, hátha úgy lesz, hogy a nemzet kimutathatja rajongó szeretetét s az a nagy szeretet enyhíti a költő szenvedését.

Mindenki rejtegetett valami olyan érzést, a mit nem mondott, csak épen a kolozsvári kofák mondtak el mindent: Bizon nagy dolog ez, de hát ők tudták előre, hogy is, ne mikor, a korosabbja már látott hosszú kabátos muszkát, a ki ezen a szent helyen ette a nyers tengerit, mert hiába, a muszka csak muszka, nem kell annak hinni! Bizon az urak előbb is utána indulhattak volna szegény Petőfinek.

És a megyeháznál folyt a nyilvános kihallgatás, a melyet Gyarmathy Miklós alispán vezetett. Meghívott egy oroszul tudó egyént, mert Manasses az ólombányában megtanult

évi rendes közgyűlését tartják meg, majd megkoszorúzzák a vesztőhelyet.

A harmadik napon reggel 9 órakor az aradi pinczér-egylet ötvenéves jubileuma alkalmából díszközgyűlés lesz, mely után a vendégek kirándulnak Gyorokra az aradmegyei gazdasági egyesület borászati és szőlészeti kiállítására. Este a Központi szállóban társas estélyt rendeznek. 14-én a város a és környék nevezetességeinek megtekintésével töltik el a napot.

Érdekes része a programnak a borászati és szőlészeti kiállítás megtekintése. Külön vonat viszi ki a vendégeket Gyorokra, hol Nádasdy Ferencz gróf kastélyában lesz a kiállítás. Egyben bejárják Ménes, Gyorok és Kúvin szőlőbirtokait. Azokat, kik a három egymásba folyó hegyközség szőlőgazdaságát bővebben megismerni óhajtják, 14-én újra kalauzolja a rendezőség s elhelyezésükről is gondoskodik az egyes szőlős gazdáknál.

Kegyeletes mozzanatai az ünnepélynek a vértanu szobra és a vesztőhely megkoszorúzása. A vendéglősök kongresszusán kívül Székesfehérvár városának vendéglős ipartársulata is koszorút küld, melyet Ihász György, a „Vendéglősök Lapja“ szerkesztője és Pongrácz Béla székesfehérvári volt lapszerkesztő helyeznek a vértanuk emlékére. A koszoru kékvörös szalagján, czélzással az Árpád-házi királyok temetkező és koronázó városára, a következő felírás ékeskedik:

Halhatatlan vértanuk köszöntenek a porladó Királyok! Meghaltunk, de meg nem semmisültünk!

Az ünnepekre, mint ismeretes, alkalmi könyv is készült, melyet Szathmáry Zoltán aradi hírlapíró és Dukesz Vilmos szerkesztett, s amely az aradi pinczér-egylet ötvenéves jubileumát tárgyalja.

A négy napig tartó ünnepek részletes programja a következő:

Szeptember 11-én.

1. Az összes vonatokon érkező vendégek fogadtatása és elszállásolása. Rendező: Gavriete Miklós. 2. Este 8 órakor ismerkedő estély a „Fehéskereszt“-szálloda téli kertjében.

muszkául is; az alispánnak minden szavát azonnal lefordította, és az oroszul tudó (?) ur úgy vélte, hogy valami tájnyelven beszél, melyet ő nem ért.

Hoc, pocz, fovercz és fuj szavak fordultak elő leggyakrabban a Manasses grammatikájában. Aztán fényképeket raktak elé, melyek között ott volt Petőfi arcképe is:

— No, Manasses uram, válassza ki ezek közül, melyik a Petőfi Sándor képe.

— Melyik? hát ez ni! mondta hetykén és rámutatott a Petőfi képre. Csakhogy most sokkal korosabb és meg is őszült.

A hallgatóság összenéz, különös!

Délutánba nyult már a kihallgatás délelőttije és szólt az alispán:

— Menjünk ebédelni! Manasses, magáról is gondoskodva van; menjen a hajduval, jó ebéd várja.

— Köszönöm, nincs rá szükségem, sok felé vagyok hivatalos, de ma a Teleki Sándor gr. ebédjét fogadom el. És ment a grófi ebédre.

A másnapi kihallgatás már nem végződött ilyen fényes ebédre.

A megyeház körül tolongott a sokaság s alig fékezhetette lángoló hevét, ott égett szemében a feszült várakozás tüze: valamennyi szívesen indult volna Szibériába Petőfit szabadítani.

Benn a teremben az alispán újból kérdezgette a muszka szavakat; — aztán le is jegyezte és szökdösve újból kérdezte:

— De hiszen maga egy szót se úgy mond másodsor, mint előbb!

Szeptember 12-én:

1. Reggel 8 órakor: a „Hungária“ kávéházból indulva, testületileg felvonulás a szabadság-szoborhoz. 2. A magyar vendéglősök V. országos kongresszusa megkoszorúzza a szabadság-szobrot. Ünnepi beszédet tart Gundel János végrehajtó-bizetségi elnök. A budapesti vendéglősök ipartársulata küld koszorút. 3. Délelőtt 9 órakor: A magyar vendéglősök V. országos kongresszusa a „Központi-szálloda disztermében. 4. Délután fél 3 órakor: A szállodások, vendéglősök, kávéosok, pinczerek és kávéosságok országos nyugdíjintézetének III. évi rendes közgyűlése a Központi-szálloda disztermében. 5. Délután 5 órakor; A magyar vendéglősök kongresszusa megkoszorúzza a vértanuk vesztőhelyét. Emlékbeszédet tart Glück Frigyes. (Kivonulás kocsikon a közgyűlés befejezése után. — A budapesti vendéglős ipartársulat koszorút küld).

6. Este 6 órakor: Összes vendégeinket tisztelettel meghívjuk a „Fehér Kereszt“ szálloda téli kertjében tartandó társasvacsorára.

Szeptember 13-án:

1. Reggel 9 órakor: Az aradi pinczér-egylet 50 éves jubileuma alkalmára az egylet díszközgyűlése a Központi szálloda disztermében: a) megnyitó az aradi dalárda által. b) ünnepi beszéd, tartja: Dr. Barabás Béla. Záró ének. Rendezők: Kovács István és társai. 2. Délelőtt 10 órakor: a „Millennium“-sörcsarnokba villás-reggeli.

3. Délelőtt 11 órakor: Külön vonattal kiindulás Gyorokra. Délután: Az aradmegyei gazdasági egyesület által rendezendő borászati és szőlészeti kiállítás. Ménes, Gyorok és Kúvin szőlőbirtokainak megtekintése. A kirándulás vezetője: Nikolics Döme aradi ügyvéd. — (Azon vendégeket, kik a 3 egymásba folyó hegyközség szőlőgazdaságát szeptember 14-én bővebben megismerni óhajtják, szívesen kalauzoljuk.) Este 8 órakor visszaérkezés Aradra.

4. Este 9 órakor: Tisztelettel meghívjuk összes vendégeinket a Központi-szálloda nagytermében tartandó egybekötött társas estélyünkre. Rendező: Huzó István.

Szeptember 14-én:

A város és nevezetességeinek megtekintése. 1. délelőtt: 8 órakor gyülekezés a Központi-szálloda kávéházában. 2. Az aradi vár és történelmi helyeinek megtekintése. 3. Az Uj-aradi sörgyár megtekintése. 4. Az aradi vendéglősök szódagyáranak megtekintése. 5. Kremmer József borkereskedő pinczéjében villásreggeli.

6. délután: 2 órakor gyülekezés a Fiume-kávéházban. 7. Dományi József borkereskedő pinczéjének megtekintése. 8. Kirándulás az aradi waggongyár: — ezután pedig 9. Neuman testvérek szeszyáranak megtekintése.

— Hát ha az alispán ur jobban tudja, miért érdekel? — vetette oda hetykén Manasses. — Tetszett neki nagyon a künn sziporkázó lelkesültség, az az ő erőssége, és ebben bizakodott.

Ekkor egy ur, a szamosujvári közjegyző ráismert: hiszen ez Biró név alatt jelentkezett egy hagyatéki tárgyaláson és részt is kapott: vajjon már a Biró nevet is csak úgy bitorolta?

Manasses előbb makacsul tagadott; de mikor látta, hogy utóbbi csalásai le vannak lepelve — talán a nagy bünei takargatására — egyszerre csak így szólt:

— A mi igaz, az igaz. Bevallom: én voltam Biró. — De az igazi nevét nem vallotta be soha s két év múlva névtelenül halt meg a szamosujvári börtönben, pedig már útjában volt, hogy nevet szerezzen magának.

Mikor elítélték, a Manassesek szörnyen elkeseredtek, hogy az ő igaz vérüket tömlöczre vetik.

Es igaz az is, a mit Jókai az ő aranyos humorával mondott: „Hogy Manasses csaló volt, azt utólagosan mindenki előre tudta.“

S talán igaz az is, hogy a két ifju inkább lelkesült volna száz csaló hazugságán, mintsem kétkedjen egyben, aki igazán látta volna Petőfit, az olombányokban. Es néhai való jó Teleki Sándor inkább ebédeltetett volna az ő grófi asztalánál száz obsitost, mintsem éhen hagyjon egy olyat, a ki igazán együtt éhezhetett a mi dicső Petőfinkkel!

10. Este 2 órakor bucsu Kass Béla sörcsarnokában.

Délelőtti rendezők: Földesi Lajos, Gavriete Miklós. Délutáni rendezők: Löwy Ignác, Garai Sándor.

A muszka herczeg sírja.

— Akit Debreczenben elfeledtek. —

Arad, szeptember 6.

Elfeledjük lassanként a vérvirágos szép időket. Elfeledjük dicsőségét, gyászát. Nem értjük meg mámorát, haragját. Nem tudjuk megsiratni félisteneit. S hogyan feledők el az ellenünk tört zsarnokság embereit, mikor még a mi életünkért küzdő nagy szívű hőseket is feledjük . . . Ime a példa. Egy fővárosi lapban a következő hír jelent meg:

Dedreczeni sir. A debreczeni fűvészkertben még most ép, és évről évre fel van hantolva annak az ifju muszka herczegnek sírja, kit 1849-ben a debreczeni csatában halálosan talált a magyar ágyu golyója. Nagy pompával temették el az esetet a városba vonuló muszka s alapítványt is tettek gondozására. Nem is történt semmi nevezetes dolog a sírral, csak a 70-es évek elején mesélték, hogy a sirt éjjel felásták, a halottal eltemetett ékszereket, érdemjeleket pedig elrabolták; sokan gyanakodtak egyes, azóta szintén elhunyt egyénekre, de ez a „sanda gyanu“ is úgy elmúlt, elenyészett időközben, mint az ifju harczos emléke, a ki — talán szándéka és akarata ellenére — eljött a bős hadak élén szép Magyarhonba s halállal lakolt, a miért elősegítette egy szabadságért küzdő nemzet eltiprását. Most egyszerre ismét aktuálisá vált a debreczeni fűvészkert feledett sírja, mert, amint nekünk írják a budapesti orosz konzulátus újabb intézkedéseket szándékozik tenni a sír tárgyában. Kérdést intéznek ugyanis Debreczen hatóságához, hogy vajjon a sír kellő gondozásban részesül-e s oly helyen fekszik-e, hogy ott a család, ha nem is feltűnő emléket, de egyszerű márványtáblát helyeztessen a félszázados hantokra, mert az elhunyt herczeg családjának néhány tagja beutazza Magyarországot, egyetlen nővére pedig imádkozik a réges-régóta siratott fivér nyugvóhelyénél. Debreczen hatósága bizonyára méltányolni fogja a kegyeletes érzéseket s a szándék elé nem gördít akadályokat.

A hír természetesen a debreczenieket érdeklí legközelebből. A debreczeni sajtónak kellett legelsősorban hozzászólni a dologhoz. A válasz nem is késett. A debreczeni függetlenségi párt organuma, mely hivatva volna legjobban ápolni a szabadságharcz multjának emlékét, leközli a fővárosi lap híret, s ilyen komentárt fűz hozzá:

Ugyan alapos tudósítója lehet tisztelt lapársurfnak. Mi debreczeniek álmélkodva halljuk a muszka nagyherczeg históriáját s nem tudjuk fel-fogni, hogy mikor temethették el vitéz testét a debreczeni fűvészkertben. — Erre nézve azt hisszük, maga az orosz nagyherczeg sem tudna felvilágosítást adni.

A mi pedig Debreczen hatóságát illeti, valószínűleg tiszteli a fűvészkerti hős rokonainak kegyeletes érzéseit, de felvilágosítással egyáltalán nem szolgálhat.

Hát feledünk, feledünk. A debreczeniek pedig — úgy látszik — legjobban sietnek feledni. A fűvészkertben — mint nekünk írják — *igenis nyugszik egy előkelő muszka katona. Kuprianow tábornok ez, a második orosz hadtest parancsnoka.* A debreczeni csatában ágyugolyó érte a muszka tábornokot. Leesett a lováról. Aztán eldőlt a csata. Felhangzott a muszka győzelmi indulója s Debreczenre rárohantak a martalóc hadak. A sebesült Kuprianow tábornokot az öskollégiumba vitték. Ott ápolták sokáig. Onnan látta és szerette meg a szép fű-

vészkeret s mikor érezte, hogy ő már egészséges sohasem lesz többé, az volt az utolsó kérése, hogy a fűvészkertben temessék el. Ott is temették el. Sirjára nagy fakereszt került. Még egy pár évtized előtt — bár korhadtan — ott volt a besüppedt siron. Ma már nyoma sincs. A sirhant a földdel egyenlő. De még sokan vannak, — kik emlékeznek a sir helyére.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

* **Hírek a Színész-egyesületből.** Molnár László elnöklete alatt tegnap tartotta a Színész-egyesület első rendes ülését a szünet után. Szomorúan kezdték a tanácskozást. Az elnök elszáratva Tiszai Dezsőt, aki tudvalevőleg hirtelen meghalt Lucernben. A boldogult egyik legbuzgóbb tagja volt az egyesületnek és a tanácsnak és igaz gyász érzetével iktatták emléket a jegyzőkönyvbe. Tiszai helyére a tanácsba Balla Kálmánt hívják meg. — *Mészáros Kálmán* irodagazgató jelentést tett az ügymenetéről. Az egyes igazgatók hátralékai az egyesülettel szemben több, mint 17,000 korona. Aránylag óriási összeg ez. A belügyminisztériumban is foglalkoztak már ezzel a bajjal és körlevélben megfenyegették a színigazgatókat azzal, hogy megvonják tőlük a koncessziót. Csupán *Krescsányi Ignác*, *Makó Lajos*, *Mezei Béla* és *Somogyi* teljesítették minden kötelezettségüket az egyesülettel szemben.

* **Színésznőből — ügyvédné.** Forrai Ferikét, a nagyváradai szintársulat szubrettjét, eljegyezte dr. Mayer Oszkár újvidéki ügyvéd. Az esküvőt Nagyváradon fogják megtartani s a kisasszony a házasság megkötése után a Muzsa-templomot végleg felcseréli a családi szentélyre.

* **Külvárosi színházhistóriák.** Ilyen cím alatt Jules Stinde, az ismert német humorista visszaemlékezéseket közöl abból az időből, mikor még mint egy *hamburgi* kémiai gyár művezetője, a külvárosi színházak egyik szenvedélyes látogatója volt. A St. Paoli külváros nagy vásárterén, a mutatványos bódék között állott a régi német színház. Az igazgató egyszersmind kikiáltó is volt, egy hatalmas termetű ember, a kinek olyan harsogó hangja volt, mint egy trombitának. A legérzelgősebb jelenetekben sem tudott halkán beszélni és az érzelmes szerelmi vallomásokat is úgy elharsogta, hogy csak úgy rengett belé a kezdetlegesen épült színház. A közönség pedig fesztelenül nyújtogatott fel a kedvenc színésznek az évszak szerint egy pohár meleg grogot, vagy hideg sört és kedélyesen koczingatott vele. Az intrikust ellenben kevésbé élvezhető dolgokkal hajigálta meg. Egy alkalommal Faust előadása alatt addig dörömböltek, míg a tudós — bárha Mephisto már a színpalak mögé czepele, — ismét megjelent, bocsánatot kért Margittól és megígérte neki, hogy feleségül veszi. Az igazgató a színház bejáratánál állott, talpig vasas középkori lovagnak öltözve. Sisakján lengő tollak voltak s úgy hívogatta a közönséget a színházba. Időről időre, ha valami szerepe volt a darabban, melyet bent játszottak, eltűnt és elmondta alaposan megrövidített mondókáját. Az igazgató különösen a rövidítéshez értett nagyon jól. A német remekírók leghosszabb műveit egy félórás darabokra redukálta. A közönség alkudozott a jegyekre s ha a differenciát nem lehetett pénzben kiegyenlíteni, az igazgató egy-két pohár pálinkát adott a macskakodó színházlátogatóknak. E célból a pénztár mellett mindig egy kis hordó rum és kőménymag-pálinka állott. A színház hosszú keskeny teremből állott, melynek csak a keskenyebb oldalán volt a karzat. A beavatott színházlátogatók soha sem ültek oda, mert a dohányt rágó tengerészek vagy fiatal emberek szívesen lekopták az alul ülőket. Ha egy színész a polgári foglalkozása akadályozta a játékban, ez legkevésbé sem zavarta a többieket, eljátszották a darabot az ő szerepe nélkül. A közönség pedig csak úgy szedte magába a sok kihagyás miatt értelmetlen, összefüggés nélküli darabokat. Mikor Körner Zrínyjét játszották, az igazgató a színház előtt megígérte a közönségnek, hogy „tizenhat élő ember“ fogja bemutatni a szigetvári hősi küzdelmet. A kiváló színház napi aktualitásokat

is mutatott be a közönségnek. Egy alkalommal egy szenzációs gyilkosságot dolgoztatott föl. A darab igen egyszerű volt: A gyilkos hosszú monologban elmesélte, hogy megölte két öccsét s most az apját fogja megölni. Ezzel a színpalak mögé ment; egy ütés és egy kiáltás hallatszott, a gyilkos megjelent s jelentette, hogy az apjával is végzett. Ugyanigy követte el többi gazságait is. A közönség mindezt nyugodtan türe, mikor azonban a gyilkos kijelentette, hogy most egy kutyát fog megölni, a közönség pártfogásába vette az ártatlan állatot s addig tombolt, dühöngött, míg a rettenetes ember kijelentette, hogy a kutyát nem fogja bántani. Ez a darab három hét alatt nyolcvan előadást ért, de ez volt az utolsó remekmű is, mert rövid idő múlva bezárták e klasszikus német népszínház kapuit.

* **Az aradi oratórium egyesület tagjai felkértek,** hogy e hó 7 én este 8 órakor a Schreyerkonzervatóriumban tartandó próbára jelenjenek meg. *Az elnökség.*

* **A színpad örültjei.** A világot jelentő deszkákról, a fény és ragyogás ideges birodalmából három szép fiatal teremest szállítottak be a napokban, körülbelül egy ugyanazon időben — mint Budapestről írják — a lipótmezei országos elmegyógyintézetbe. Megölte mindhármukat a fény, mint pillangót a láng. Elsőrendű színpadokon arattak diadalt, körülrajongták őket a nagyobb vidéki városok művésztimádói, bokáig jártak a virágban, taps volt a legkedvesebb zenéjük és most elborult elmével küzködnek a legirtózatosabb kórral az élőhalottak szomorú birodalmában. — *K. J.* primadonna, az aradi közönség régi kedvencének sorsa a legtragikusabb a három szerencsétlen között. Két éve most férjhezment Dunán túl, de férjétől csakhamar válnia kellett, amit annyira a szívére vett, hogy a fővárosban öngyilkossági kísérletet követett el. Sokáig küzdött a halállal *Réczey* tanár osztályán, a honnan végre testileg gyógyultan, de lelkileg gyógyíthatatlanul távozott. Nagyváradon, Aradon, Pécsen és Kaposváron volt szerződésben. A másik *B. I.* naiva volt, még pedig a nevesebbek közül való. Szeretett mulatni, élt-halt a pezsgőért. Most ő is a Lipót-mező szerencsétlenei között van. Gyógyíthatatlan. A harmadik *L. P.* egy kis kardalosnő. Kolozsvárott kedvence volt az aranyifjúságnak. A vig leányból buskomor beteg lett. Mereven néz maga elé és nem ismer meg senkit...

Takács Zoltán dr. — pénzhamisító

(A hírhedt néptribun letartóztatása.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 6.

A hírhedt néptribun, dr. *Takács Zoltán* ismét a börtönben ül, hová újabb büne, *nagyarányu hkmis pénzgyártás miatt került.* Hamis százásokat készített s ezek terjesztésére sok tagból álló bandát szervezett.

A Berecz testvérekkel elkövetett sikasztás részeseként jutott annak idején a fegyházba elég érdekes körülmények között. Az idősebbik Berecz tudvalevőleg menekülése közben a déli vasut Boglár állomásán került a csendőrök kezei közé, a mikor is *Takács Zoltán* utlevelét s igazolványát találták nála.

A rendőrség azóta folyton figyelemmel tartotta a fiatal ügyvédet, a ki a nagy sikasztás után Erdélybe költözött, de onnét hazatérve, a kigyó-utca 3. sz. a levő házban nyitott ügyvédi irodát. A rendőrség folyton figyelemmel kísérte s a mikor a Berecz testvérek bevallották, hogy bűntársuk is van *Takács Zoltán* személyében, a rendőrség letartóztatta minden tiltakozása daczára. Szakadatlanul tagadott s a legképtelenebb módon igyekezett magát tisztázni, de ez nem sikerült neki, mert a bizonyítékok annyira ellene szóltak, hogy a törvényszék elítélte negyedféleves fegyházra. *Takács Zoltánra* vonatkozó ítéletet a felsőbb fórumok is helyben, hagyták s az elegáns gavalér megkezdte büntetését Szegeden, ahonnan

mint átkelési fegyencz a gyűjtőfogházba került s innen az ősszel szabadult ki — mint feltételes szabadságra bocsátott rab.

Szabadulás a fogházból.

Takács Zoltán szabadulása után kötelességéhez hiven, elegáns lovaglónadrágban, aranyozott orrcsüppetővel, sarkantus lakk czizmában jelentkezett a rendőrség nyilvántartási osztályában s bejelentette, hogy új lakása *Baracsán* van, Fejérmegyében.

A híres névre szert tett fiatal ügyvéd tényleg *Baracsára* költözött s ott állítólag szülői pénzéből egy földszintes viskót vett, a hatalmas terjedelmű község keleti végsorán, amely a legutolsó ház az utcában. Ebben az utcában lakik *kisbári Kiss István*, *Perczel Béla*, a házelnök öccse szép kastélyukban, messzebb pedig *Semadon* fővárosi ügyvéd, a kik a nyarat *Baracsán* szokták tölteni.

Ilyen előkelő embereknek közé ékelve, de mind a mellett jó távolságban lakott a régi egyetemi vezérférfit, szüleivel, mindenkitől megvetve. A ház sűrű liceabokrokkal van benőve, úgy, hogy az udvarba senkinek belátni nem lehet. Csak a kutágas, meg a nádfödél látszik ki a bozótokból. Itt húzódott meg *Takács Zoltán* a hírhedt *Kovács Etelkával*, s házuk küszöbét senki nem lépte át néhány jámbor parasztemberen kívül, a kiknek, mint mondják, dijtalanul adott jogügyi tanácsokat. *Kovács Etel* pedig, miután jól értett az arczképfestéshez, a környékbeli birtokosok többjének portrékat készített jó pénzért.

A pénzhamisító-banda szervezése.

Takács sokszor fordult meg a fővárosban, s visszautaztában *Martonvásárig* ment vonaton, onnan pedig gyalogszerrel vándorolt az egy órára fekvő *Baracsára*. Sokszor megesett, hogy fel-felkérdezett egy-egy parasztszekére, mely azután bevitte a faluba.

Senki sem gondolta, hogy a jámbor atyafiak nem jogi dolgokban fordultak hozzá, hanem egészen más ügyben, még pedig *pénzhamisítás dolgában.* *Takács Zoltán* már *Balassa-Gyarmaton*, mikor ott is fogva volt, foglalkozott a pénzhamisítás dolgával. Tömérdek embert avatott bele a dologba.

Takács a fővárosba jött s a dob-utca 70 sz. a vett magának ideiglenes lakást. Innen rándulgatott ő le a környékre, főleg *Mező-Turra*, a hol bűntársait szerezte, de összekötetésben állt ő még a messze vidékkel is. Bejárta éjjelenként az éjjeli kávéházakat, vendéglőket s itt akart tudni a hamis százásokon bűntársai segítségével.

A leleplezés.

A banda üzemeit illetőleg *Sajó Sándor* rendőrkapitányt pár héttel ezelőtt bizalmas levélben értesítették. *Sajó* saját buzgalmából nyomozott az ügyben, a melynek meglepő eredménye lett. Megtudta a kapitány, hogy *Takács* rendszeren megfordul a király-utca „*Tátra*“ kávéházban, a *Garay-tér* *Mandel-féle* helységben, a *Royal* szállóban, a 248 számú szobában. A nyomozás ma végre kezébe adta a kapitánynak a banda fejét. A bankóhamisításba tömérdek ember van belekeverve. Paraszt is, meg előkelő ember is. Közöttük van többek között egy *Oravetz* nevű máramarosi földbirtokos is.

„Anyi pénz lesz, mint a polyva.“

Takács leleplezésének és elfogatásának részletei a következők:

Három héttel ezelőtt jelent meg *Takács Zoltán* *Budápesten.* Betért egy kávéházba is, hol *Mandel* tulajdonosnak, régi időtől fogva 80 forinttal volt adósa. Mikor meglátta *Mandelt*,

szóba hozta a tartozását s' mosolyogva biztatta:

— Ne busuljon Mandel ur, nem marad ez úgy. Lesz még jó világ s annyi pénz, mint a polyva.

A napokban újra megjelent a kávéházban, s magához intve a tulajdonost, bizalmasan behívta egy külön szobába. Itt megkérdezte tőle:

— Akar gazdag ember lenni?

— Már hogyan akarnék — felelte nevetve a kávé.

— No hát, ha rám hallgat, gazdag ember lesz. Ide nézzen.

Ezzel három darab százast huzott elő a zsebéből.

— Látja? — kérdezte a mit sem értő kévést.

— Tudja meg, ezek a bankók egytől-egyig hamisak.

Mandel erre jobban szemügyre vette a százásokat s nem tudta felfedezni, hogy azok hamisak lennének. Konstatálta, hogy tökéletes mind a három.

— Pedig hamisak — erősítette Takács — magam készítettem. Azért mutatom magának, hogy adjon tul rajtuk. Ha sikerül, többet is hozok s a pénz felét magának adom.

Jelentés a rendőrségnél.

A kávé erre elkérte a bankókat s azzal az ürügygyel, hogy felváltja, elment a Király-utcába Grüner Jakab kávé ismerőséhez, kivel megbeszélve a dolgot, együttesen elvitték a hamis pénzt Sajó Sándor kerületi rendőrkapitányhoz, kinél jelentést tettek az esetről.

A kapitány becsületszavukat vette, hogy senkinek sem szólnak a dologról s megkezdte a nyomozást. Megtudva, hogy Takács a Royal-szállóban lakik, a fogadót rendőrökkel megszállatta s mindenekelőtt a szolga személyzet kihallgatásához fogott. A szolgák vallomása szerint Takács leggyakoribb látogatói, anyján kívül, Oravecz János, ki mármaros-szigeti földbirtokosnak mondja magát és Csapó József. Utóbbi a Dob-utcában lakik, hol kun-szent mártoni földbirtokosnak ismerték a házbeliéket.

Takács elfogatása.

Takács Zoltán három heti budapesti tartózkodása alatt rendetlen, korhely életet folytatott. Éjjel soha sem volt otthon, mindig a kávéházakat, mulatóhelyeket járta s csak hajnal tájban került a szállóbeli lakásába. Az utóbbi időben azonban rendesebb lett s esténként lefeküdt aludni.

Mikor Sajó Sándor rendőrkapitány megjelent a szállóban, Takács otthon volt. A kapitány nesztelenül ment detektiveivel szobája elé s ott felszólította a szolgát:

— Menjen be Lajos s mondja meg a vendégnek, hogy valaki sürgősen hivatja.

— Jaj, ezt nem tehetem meg — válaszolt a szolga.

— Miért ne tehetné?

— Veszedelmes oda ilyenkor bevenni. A doktor ur nagyon haragos ember. Azután meg ott fekszik a revolvere, melyet mindig kéznél tart az ágya melletti asztalon. A szolgálja is benn alszik a szobájában.

— Ne féljen. Semmitől sem kell tartania — biztatta a kapitány, mire a szolga bement.

Takács az ágyban feküdt, mikor a szolga benyitott hozzá. Alig mondta el az üzenetet, a detektivek berontottak a szobába s lefoglák. A revolveréhez akart kapni, de mielőtt ez sikerült volna neki, ártalmatlanná tették. Kétségbeesetten védekezett Takács, úgy, hogy három detektív alig birt vele s csak hosszas küzdelem után sikerült megfékezni.

Sajó ezután a VIII-ik kerületi kapitány-

ságra vitette s miután ott kihallgatta, elszállította a főkapitányság fogházába. Itt Pekáry főkapitány vette át a vizsgálatot.

A büntársak.

A detektivek ott maradtak a Royal-szállóban, hogy Takács büntársait kézrekeríthessék. Mint a szolga személyzet mondta, Oravecz és Csapó naponta megszoktak itt jelenni.

Igy is történt. Ma reggel eljött Csapó József, ki Takács után kérdezősködött. Azt mondták neki, hogy elment Miskolcra. Beszéd közben azután a gyanutlanul kérdezősködő embert letartóztatták.

Igy járt Oravecz János is, kinek zsebeiben 289 darab hamis száz forintost találtak.

Ezenkívül még több büntárs került lépre, úgy, hogy eddig már kilenczet tartóztattak, le. Reggeli 4 órától egész késő estig tartott a kihallgatás, melynek folyamán valamennyien beismerték, hogy büntársai Takácsnak, ki őket a hamis bankjegyek terjesztésére akarta felhasználni.

Takács főképen a vidékre küldte őket s kijelentette többször, hogy a bankóprése is valahol a vidéken van elrejtve.

— Ezzel a préssel — mondta nekik — annyi pénzt csinálhatok, amennyi nekem tetszik s eláraszthatom az egész országot a bankóimmal.

A bankó-prés.

A rendőség kiderítet'e, hogy Takács a hamis pénzgártó gépet egy fényképész és lakatos segítségével készítette. A gép egy méter hosszúságú s a fényképész által készített matricz segítségével könnyen nyomja a hamis százásokat.

A százások, a rajtot illetőleg, tökéletesen hasonlítanak a valódiakhoz, csupán a színük halványabb.

Mintegy 22.000 forintot érő százast készített már Takács. A bankók közül azonban, állítólag, egy sem került még forgalomba. Egyik büntársa az elmúlt éjjel egy darabon tul akart adni, azonban nem sikerült. Az illetőt így sikerült kézre keríteni.

Takácsnak a bankó-prés előállítására és a szükséges anyagok beszerzése sok pénzébe kerülhetett. Hogy ezt kitől kapta, még nem sikerült kideríteni.

Takács most a főkapitányság II-ik kerületi fogházában van. Elfogatásáról a rendőri sajtóiroda a következőket közli: „Dr. Takács Zoltán kolozsvári születésű 32 éves, nős, ro multu, a gyakorlatlótól felfüggesztett ügyvéd már hosszabb ideje áll az alatt a gyanu alatt, hogy hamis pénzt készít. Az ellene beszerzett bizonyíték alapján a nevezettet a rendőség előzetes letartóztatásba helyezte. A vizsgálat folyamatban van.“

Bizonyára sok érdekes dolgot fog kideríteni ez a vizsgálat.

SPORT.

+ A kerékpárosok halotti tora. Különös mulatságra készülnek az aradi biciklisták. A kerékpáradó gyakorlatba lépte előtt társas összejövetelt rendeznek, mely tulajdonképen halottitóra lesz a hosszú időre elpihenő kerékpároknak. A biciklisták ugyanis elhatározták, hogy a hátra lévő negyedévért, melynek egy részében a hideg időjárás miatt úgy sem használhatják gépeiket, nem fizetik meg az egész évre visszamenőleg kirótt adót s inkább leolmoztatják a kerékpárokat. Ezt az aktust megelőzőleg tartják a mulatságot, melyen igazán okuk lesz „sírva vigadni.“

+ Baleset az alagi versenypályán. Az alagi versenypályán ma két baleset történt. Az „ujoncok akadályversenyében“ Geist Gáspár Redak-

tor nevű lováról Csompóra lovászcgyerek lebukott; az „őrszi akadályversenyben“ pedig Capussek jockey bukott le Konzortról. Az utóbbi lovas kulcsontját törte.

Uj rendszer a színházban.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Arad, szeptember 6.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az „Aradi Közlöny mai számában „Egy színházlátogató“ elmésen és találóan bírálja a színházban küszöbön lévő bérlérendszer reformot. Ezen bírálatból tudtam meg, hogy ezentul nem úgy lesz, mint régen volt, hogy a páros és páratlan bérlé rendszernek kiadták az utlevelet és hogy drágább lesz a bérlé.

Ezt a cikket nagy figyelemmel olvasta mindenki, aki a színház iránt akár mint bérlő, akár mint színház-barát érdeklődni szokott.

Régi törzsbérlője vagyok a színháznak és ezen a czímen jussot formálok magamnak, hogy ezen szerencsétlen experimentáláshoz én is hozzászóljak.

A változás már általános szempontokból is szerencsétlen idea, különösen most, amikor több szempontok inkább csak azt követelték volna, hogy a régi alapon fokozódottabb körülményekkel igazgassa a direktor a színházat; mert ha rossz volt valami a színháznál, az sem a bérlérendszerben, sem a helyárak összegében rejlett, hanem egészen másban. Ha tehát javítani akar a direktor, akkor javítson ott, ahol a szükség azt megkívánta és ne ott, ahol a javítás, az experimentálás csak még rosszabbá teszi a dolgot a közönség, de maga az igazgató szempontjából is.

A direkczió tisztán abból indul ki, hogy fokozni kell a jövedelmet. Ne áltassunk magunkat! Ez az egyenes cél! A többi mind csak frázis és álbölcsekedés. Ez ellen nincs és nem is lehet semmi ellenvetésünk. Minden vállalat alapkiindulása az, hogy minél jövedelmezőbb legyen. De másrészt a vállalatot és annak működését igénybe vevő közönségnek alapkiindulása pedig az, hogy a vállalat minél jobban és tökéletesebben elégítse ki őt.

Ez utóbbi szempont körül volt a baj. — Ugy hallom, hogy a direkczió azért is kívánja a hármas rendszert behozni, hogy a bérlőknek kevesebb alkalmat legyen a bérlé helyeken tuladni. Hát valami van a dologban; mert tény az, hogy a legelőkölőbb bérlők sem állották 3 forintjával árulni a páholyaikat és ezáltal a színházi 4 frt 50 krajczáros páholyárat lehetetlenné tették, sőt lehetetlenné tették a zártszék árakat is, mert hatan 3 frtos páholyban sajátképp 50 krajczárért élvezték az előadást.

Itt tényleg konkurrenzia látszik a színházi pénztár és némely páholybérlő között. Ezt megszüntetni nagyon is érdekében áll a direkcziónak és jól is teszi, ha keres erre orvoslást; de ez nem mutatkozik az abc rendszer behozatalában. Más módot kell erre találnia, és ha keres, rá is fog jönni, hogy miképp akadályozza meg ennek a kellemetlen konkurrenzianak működését.

De különben is a páros és páratlan bérlé rendszer már megszokta a közönség és ezt kár bolygatni, különösen akkor, mikor a bolygatás olyan eredménnyel semmi szín alatt sem kecsegtet, mint aminőt az igazgató tőle vár.

Igaz van a „Színházlátogató“-nak, hogy a bérösszeg felemelésére a legszerencsétlenebb időt választotta a direkczió. A gazdasági viszonyok folyton rosszabbodnak, sőt nem tulozok, ha azt mondom, hogy a középosztályban már válságos. Ilyenkor emelni az árakat legalább is nem észszerű. Tudomásom van arról, hogy ezen

változtatások után, vélem együtt nagyon sokan nem tartják fenn a bérletüket. Ez utóvégre nem volna baj, mert ha helyettünk más bérletet kap a direktor, a dolog ki van egyenlítve; de nagyon tartok attól, hogy ily viszonyok mellett más sem fog jelentkezni és akkor már baj van.

Csak azért szólaltam fel, hogy talán az igazgató az ellenérveket is megfigyeli és azután alapos mérlegelés után fog határozni. Ha pedig elkéstem volna már, ha a változások már határozatba mentek. tiszta szivemből kívánom a direktornak, hogy ne nekem, hanem neki legyen igaza. Vederemo!

Egy színházi törzsbérlő.

Szinigazgató, akit püspöknek néztek.

— A deputáció tévedése. —

Arad, szeptember 6.

Szlatinán, Pável Mihály nagyváradai görög katolikus püspök sósfürdőjén esett meg a következő derüs tréfa:

Komjáthy János, a debreczeni színház igazgatója, ki mostanában társulatával Máramaros-szigeten időzik, két színésszel kirándult Szlatinára. Valami vizitre készültek, minek okáért talpig fekete ruhát öltöttek magukra. Mikor megérkeztek, a fürdőben már ott tanyázott egy román falu deputációja, a mely Pável püspöktől valami segílyt akart kérni a község épülő temploma számára.

Komjáthyék elvégezték a vizitet, s kényelmesen járkáltak fel s alá a fürdő fűtőjén. Az oláh deputáció tagjai pedig alázatosan megsüvegelték a három urat, s rettenetesen megbámulták bajusztalan voltukat.

A csodálkozást aztán furfangosan felhasználta egy jóvérű máramarosmegyei szolgabíró. Magához intette a deputáció vezérét, s megkérdezte mit akarnak.

— Hát domnule, mi a Pável püspököt keressük.

— Az most nincs Szlatinán. Hanem itt van helyette egy másik püspök, egy még gazdagabb katolikus püspök Nagyváradról.

— Hol van, kérdezte a küldöttség szószólója.

— Ott van ni az a kövér ur. Ott sétál két más bajusznélküli urral.

— Aztán tud a románul?

— Hogyne tudna. Kredjetek csak hozzá.

Több sem kellett a deputátusnak. Felriasztotta társait s pár pillanat múlva vagy negyven szürös atyafi fogta körül Komjáthyt. A vezér belekezdett egy kacskaringos oláh dikcióba. A direktor csak hallgatta, hallgatta, de egy szót sem értett belőle.

Mikor a dikciónak vége volt, az oláhok egymásután járultak a püspök ur elé s nyomott a kezére mindegyik olyan csattanós csókot Komjáthy Jánosnak, hogy visszhangzottak a máramrosi bércek.

Az igazgató kísértői meghatva nézték a jelenetet, a melyből azonban nem sokat értettek.

A helyzet azonban kezdett kétségbeesjtő lenni. Mert az atyafiak nem elégedtek meg azzal, hogy Komjáthy kifejezte megelégedését a tisztelgés felett, hanem követték lépten-nyomon. Végre is a fürdő igazgató világosította fel őket, hogy hisz nem püspök az az ur, hanem színész.

— Színész-e? — fortyant föl a deputáció vezére — azt ugyan ne nekem mondja az ur. — Láttam én már színészt, de az cifra gunyában jár, s akkor tud lépni, ha muzsikálnak.

Vasuti összeütközés Radnán.

(Tizenöt ószetört kocsil.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 6.

Az elmúlt éjjel *Mária-Radnán* nagybbszabású vasuti szerencsétlenség történt, mely, számom kocsil összezuzódásán kívül, balesetet is okozott. Az eset részletei a következők.

A csűrőkre virradó éjjel 12 óra 24 perczkor kellett Mária-Radnára beérkezni a 681-es számú tehervonatnak, mely ez időben meg is jött. Mikor beért az állomásra, óriási rázkódással mekakadt a mozdony s a tehervonat vagona összeverődve, nagy robajjal vágódtak egymáshoz. *A robogó vonat előtt egy teherszállítmánnnyal megrokkott kocsisor állott, melyet a 601. számú vonat mozdonyvezetője csak az utolsó pillanatban vett észre.*

A 691. számú tehervonat vesztegelt az állomáson s ebbe ütődött az érkező vonat. Az erős összeütközés folytán ennek *tizenöt kocsija és a mozdony összezuzódtak s a vágányról kisiklottak.*

Paul Vincze az érkező vonat mozdonyvezetője az összeütközés pillanatában leugrott a gépről s lábán sérülést szenvedett. A vonatot kísérő személyzetnek nem történt baja.

Az államvasutak üzletvezetősége az esetről érkezett hír vétele után nyomban megindította a vizsgálatot. Paul Vincze piskii mozdonyvezető azt mondja, hogy a pályaudvar bejárójánál a váltó „szabad“-ra volt állítva s ezért ment be az állomásra, hol már későn látta meg a tehervonatot. Horváth János váltó őr vallo-mása szerint, ennek ellenében, „tilos“ volt a jelzés. Ezideig még nincs kiderítve ez a kérdés, mely körül az összeütközés keletkezése forog.

Az összeütközés nagy kárt jelent az államvasutak részére, miután a kocsikon kívül, a bennük lévő teherszállítmány is megsérült. A kisiklott vagonokat most emelőgéppel helyezik vissza a sínekre. Az eset forgalmi akadályt nem képez, miután az állomás kitérővágányai segílyével a vonatok fennakadás nélkül közlekedhetnek.

HIREK.

— **A király a budapesti karmelitáknak.** A mai hivatalos lap jelenti a következőket: Ó császári és apostoli királyi Felsége a budapesti karmelita templom építési költségeinek részbeni fedezésére legfelső magánpénztárából 2000 (kétezer) korona segílyt méltóztatott újból legkegyelmesebben adományozni.

— **Ferencz Ferdinánd és neje a királynál.** Bécsből telegrafálják, hogy a király ma délben hosszabb kihallgatáson fogadta *Ferencz Ferdinánd* főherceget és nejét.

— **A törvényszék vendégei.** *Frits* Róbert kir. kuriai bíró, az aradi törvényszék volt bírāja és *Salacz* Béla karánsebesi törvényszéki elnök, *Salacz* Gyula, Aradváros polgármesterének fivére, ma Aradra érkeztek.

— **A budapesti közigazgatási tanfolyam megnyitása.** Budapesten a zerge-utczai főreáliskolában ma délután 4 órakor nyitották meg ünnepélyesen az első községi közigazgatási tanfolyamot. *Gullner* Gyula államtitkár megnyitó beszédében az intézmény fontosságáról beszélt. A budapesti tanfolyamra 248-an jelentkeztek.

— **A lelenczház h. igazgatója Aradon.** *Turcsányi* János dr., a Fehér Kereszt Országos Lelelenczház Egyesület h. igazgató orvosa ma Aradra érkezett s szemlélt tartott az itteni fiókegyesület lelenczházában. A vezetéssel teljesen meg volt elégedve, csupán a helyiségek ellen

volt kifogása, amennyiben azokat a lelenczek létszámához képest szüknek találta.

— **A huszkoronás bankjegyek.** Az osztrák-magyar bank főtanácsa mai ülésén elhatározta, hogy az új huszkoronás bankjegyek kiadását Bécsben és Budapesten szeptember 20-án megkezdi. A bank *Kaposvárott, Kecskeméten, Szombathelyen és Ujvidéken* új fiókokat állít föl.

— **Nagy katasztrófa az Aldunán.** Borzasztó szerencsétlenség történt tegnap délután az Aldunán, Kladova közelében. Egy szerb hajóstársaságnak *Negotin* nevű gőzöse vontatott négy uszályhajót fölfelé a Dunán. Kladova közelében eddig még ki nem derített okból a vontató hajó kazánja felrobbant. Az óriási erő szétvetette teljesen a hajótestet, melynek roncsai pár pillanat alatt rohamosan a víz alá merültek. A hajón volt *Bozárovcics* Iván kapitány, az ellenőr, két kormányos, a gépész, négy matróz, és négy fűtő. Ezek közül csak az egyik kormányos, *Obadics* Milos, menekült meg. A kapitány és a matrózok a robbanás pillanatában a fedélzeten voltak; ezek a szerteröpülő gép és hajóalkatrészek által súlyosan megsebesítve *zuhantak a Dunába, a hol halálukat lelték.* A többi személyzet lent volt a kabinban, s a pusztuló hajórom őket is levitte a vízfenekre. A robbanás következtében megszabadult uszályhajók oly erővel ütődtek egymáshoz, hogy a tengerivel megrakott Milos nevű hajó léket kapott s *elmerült, mielőtt még megmenthették volna a rakományt. Bozárovcics kapitány és négy matróz összezuzott holttestét még tegnap este kifogták a hullámokból, a többi hét holttest a hajóval együtt a Duna fenekén van.* A szerencsétlenségről táviratilag értesítették az orvosai révkapitányságot, a honnan egy vontató gőzöst küldtek Kladovára. Mentésről már szó sem lehetett, csupán az elszabadult uszályhajókat fogták össze és vontatták fel Orsovára. Az elsüllyedt vontató-gőzös és uszályhajó kiemeléséhez ma reggel fogtak hozzá. A kár meghaladja a *kétszáz ezer* koronát. Szigorú vizsgálat indult meg, hogy kit terhel a felelősség a szerencsétlenségért.

— **A román-bolgár viszálkodás.** *Szofia*-ból telegrafálják: „A *forradalmi bizottság* rendkívüli ülést tartott, amelyben *Sarajov* elnök bejelentette, hogy a bolgár kormány nevében *Nacsevics* ideiglenes külügyminiszter jegyzéket küld a román kormánynak, kijelentvén, hogy a bizottság tagjai ellen bírólág lép föl. A jelenlevők igen hevesen kikelték *Sarajov* jelenése után és azt sürgették, hogy *mozgósítsák az utcát a kormány ellen*, mert a katonaság nem fog közbelépni. *Sarajov* azonban biztosította társait, hogy nem kell semmitől sem tartaniok, mert *minden úgy van rendezve és tervezve, hogy senkit se érjen semmi bántódás*; annál kevésbbé lehet tehát arról szó, hogy a bizottság fölözlatassék.“

Bukarest, szeptember 6.

Carp Péter miniszterelnök, *Böttiger*, a berlini Disconto-Gesellschaft igazgatója által fölkérte, mondaná meg véleményét a konfliktusról, a következőket felelte:

— Románia nem fogja elkövetni azt az esztelenséget, hogy háborút üzenjen Bulgáriának. De ha a Dobrudzsa határánál koncentrált bolgár hadsereg valami esztelenséget fog elkövetni, Romániát készen találja. Biztos vagyok azonban, hogy az *európai nagyhatalmak a napokban jól megfékezik Bulgária esztelenségeit.*

Bukarestben elterjedt hírek szerint, a dob-

rudzsai hadosztály rendeletet kapott a mozgósításra.

Konstantinápoly, szeptember 6.

A török kormány egy európai konferencia összehívásának eszméjével foglalkozik, a célból, hogy a macedoniai kérdést rendezze.

— **Mádi Kovács tábornagy beteg.** *Mádi Kovács* György tábornagy az utóbbi napokban súlyosan megbetegedett Tolnamegyében, *gyapai* birtokán. A beteg tábornagyhoz sürgősen levitték a fővárosból *Farkas* egyetemi tanárt. Az éjjeli órákban érkezett jelentés szerint a beteg állapota nem aggasztó.

— **A szultán jubileuma.** *Konstantinápolyból* írják, hogy kínos feltűnést keltett ott, hogy a khedive elmulasztotta a szultán uralkodási jubileumán megjelenni. Mikor a khedive európai körutra ment, bizalmasan megkérdezték, hogy visszatértek hajlandó lenne-e a szultánt meglátogatni, mire a khedive tagadólággal válaszolt ugyan, de a feleletből mindannak dacára sejteni lehetett, hogy a jubileum alkalmából a szultánt meg fogja látogatni. De ebben a feltevésben is csalatkoztak és a távolmaradáskezdőben benyomást eredményezett a portán. A dolgot úgy magyarázzák, hogy etikett kérdés játszott közre és ez birta volna rá a khedivét, hogy távollétével tündököljön. Ugy látszik, hogy egyenes meghívást várt a khedive és ez kimaradt volna.

— **A radikális egyetemi hallgatók Wlassicsnál.** A liberális egyetemi hallgatók küldöttsége ma tisztelt *Wlassics* Gyula kultuszminiszternél. A küldöttség szónoka arra kérte a minisztert, hogy ismert tárgyilagosságával intézze el mielőbb az áldatlan ügyet. *Wlassics* válaszában kijelentette, hogy egészében még nem ismeri az ügyet, de mihelyt beérkeznek az iratok, magától értetődik, hogy a legtárgyalagosabban és legsürgősebben elintézi az affért.

— **A közigazgatásból.** Holnap, pénteken délelőtt 9 órakor *Aradmegye*, délután 4 órakor pedig a város közigazgatási bizottsága rendes havi ülést tart.

— **A lövészek ünnepéje** Részletesen közöltük a sorrendjét azoknak az ünnepségeknek, melyeket az aradi polgári lövész-egylet rendez három napon át *Órczy* Lőrincz báró, egykori főlövész mestere emlékére. Hogy az egyesület a közönségnek is kedveskedjék, a szombati ünnep délutánján *séta-hangversenyt* rendez a városligetben. A hangversenyt *Steiner* Lambert ismert szentannai zenekara tartja, melyet már régen kedvel az aradi közönség. A ligetbe ez alkalommal szabad a bemenet.

— **Érdekes multu halott.** *Zboroi Zbóray* Antal valemáre-i sóellenőr f. hó 5-én 64 éves korában Budapesten, hosszas betegség után elhunyt. Halálát neje és egyetlen fia Miklós, ki Budapesten ügyvéd, gyászolja. Temetése Budapesten lesz. Említésre méltó, hogy 1848-ban, midőn az oláhok Preszákánál több százra mérő magyar családot felkoncizáltak, az elhunyt szüleit is ott végezték ki. Akkor Zbóray mint 12 éves gyermek erős fejszevágást kapott a fejére, minek következtében eszméletét veszítve, fél napon keresztül kivégzett szülői mellett feküdt. Később, magához térve, nehéz sebével elvándorolt és oláh ruhába öltözve, a gyilkos csapatokkal menekült meg a biztos haláltól.

— **Eljegyzés.** *Komlós* Armin magánhivatalnak eljegyezte *Muskát* Margit kisasszonyt, *Muskát* József kerékpár-gyáros leányát Budapesten.

— **Némét-francia barátkozás.** Tegnap volt a harmadik francia köztársaság évforduló napja. A ma megérkezett francia lapok közül többen megemlékeznek szeptember hó 4-ik napjának eseményeiről, köztük legkimerítőbben a „Figaro”, mely lenyomatta a dicső napon kibocsátott proklamációk plakátjait és különösen kiemeli az 1870. és 1900. közötti ellentéteket. A szavaknál sokkal hatásosabban jelzi ezt az ellentétet a „Cri de Paris” egy képe, melyet, Paul Herman rajzolt és melyen egy

német és egy francia katona látható, kik Peking fala előtt békeségesen egymás mellett ülnek. Az egyik így szól:

— Igazán furcsa! Nem tudom megérteni, hogy 1870-ben miért is harcoltunk mi egymás ellen?

A másik erre kedélyesen így válaszol:

— En sem tudom megérteni!

Az ily csekélységekben nem lehet ugyan messzemenő következtetéseket vonni, de mindenesetre megállapítható belőlük az, hogy tiz vagy talán még öt évvel ezelőtt az ilyenféle kép Párisban a legnagyobb megbotránkozást idézte volna elő. Ma az ilyen dolgot kedélyesen tartják. Tempora mutantur . . .

— **Bismarck hat szobra.** Lipséből értesítenek bennünket, hogy szeptember hó 2-án vagyis Sedan-napján, Szászország hat városában Bismarck szoboremlékműveket lepleztek le. A *Zwickau* melletti magaslaton a hatalmas Bismarck kőtornyát avatták fel. Az ünnepély alatt a 14 méter magas és 7 méter széles emlékoszlopon először lobogtak a lángok. Erczből készült szobrokat állítottak *Annaberg*, *Auerbach*, *Falkenstein*, *Lengefeld* és *Zittau* helyiségek. A szobrok legtöbbször a német birodalom megalapítója, mint katona van ábrázolva, fején sisakkal. *Bismarck* Herbertet is meghívták az ünnepélyre, de nem jelenhetett meg, mert augusztus hó végén fürdőre kellett mennie.

— **Egy községi jegyző kegyetlenkedései.** A sátoralja-ujhelyi törvényszék — mint nekünk telegrafálják — egy följelentés folytán vád alá helyezte *Illésházi* Endre mádi jegyzőt, aki egy ügyben maga elé idézett a község lakói közül öt embert, ezeket aztán, mivel nem úgy vallottak, ahogy neki tetszett volna, ütlegelte és a község fogdájába csukatta, ahol két napig tartotta őket éltlen, szomjan.

— **Első Umberto király nevében.** Csak most érkezik híre a Bresci-féle tárgyalás egy sajátos, megragadó incidensének. Az esküdtek kimondták a királygyilkosra a bűnöst s az ítélőtanács bevonult, hogy kihirdesse ítéletét. Ekkor történt az incidens, különös és megrendítő eset, mely máskor talán nagyoboszerű figyelmet nem is keltett volna, ezuttal azonban valóságos megdöbbentő hatást tett. A törvényszék nagy-rangu elnöke fölállott és hangtalan csöndben fölhangzott szava:

— *In nomine di Umberto primo . . .* (Első Umberto nevében . . .)

Altalános mozgás keletkezett a közönség körében, fojtott suttogás támadt s az elnök észrevéve nyelvbötlését, sietve javította ki tévedését:

— *In nomine di Vittorio Emánuelle terzo . . .* (Harmadik Viktor Emánuelnek nevében . . .)

Amde a nagyszámu hallgatóság így is észrevette a tévedést és egész valójában megborrongott, mintha a halott király szelleme jelenkezett volna a komor teremben . . .

— **A kolostorban visszatartott leány.** A wíliczkai járásbíró előtt tegnap tartották a kiskoru *Weisz* Rachme ügyében a tárgyalást, kit tavaly atyjának, *Weisz* Markusz wíliczkai kereskedőnek házából eltűnt s mint később kitűdött, a *Felixianusok* klostromában szállt meg anélkül, hogy atyjának sikerült volna leányával ott találkozni. A leány a klostrom apátnője által a bíróságnál kérte az atyai hatalom felüggesztését. Miután az apa azonban tanuk által igazolta, hogy *Rachme* az apai házba visszatérni óhajtott és ezen óhajtságának kifejezést adott és hogy a klostromban erőszakosan visszatartják, a bíróság elrendelte a leánynak az atyjával való szembesítését és az apátnő kihallgatását. A tegnapi tárgyaláson azonban sem a leány, sem az apátnő nem jelent meg, hanem egy jelentés érkezett a klostromból, hogy *Rachme* Oroszországba utazott a nélkül, hogy a hely nevet megjelölje volna. A bíró elrendelte az apátnőnek büntetés terhe mellett újból való megidézését.

— **Bécsből — a halálba.** Nagy riadalom fogta el tegnap este fél nyolcz óra tájban a budapesti *Ferencz József* hidon járó-kelöket. Egy szerencsétlen ember öngyilkos kísérletének voltak szemtanui. *Binder* Róbert bécsi magánhivatalnok azzal a szándékkal indult el tegnapelőtt Bécsből, hogy Budapesten elemésztí magát. Talán határozott terve is volt, hogy a Dunába ugrik. Mert tegnap meg is cselekedte a *Ferencz József* hid közelében. A nem meszsze czirkáló hajók matrózai utána usztak és sikerült a szerencsétlent megmenteniök. Rövid idő múlva megjelentek a mentők is a helyszínen és beszállították *Bindert* a Rókus-kórházba. Tettének okáról mindenféle felvilágosító adatot megtagadott az életunt ember és a vizsgálat mindeddig eredménytelen volt. A rendőrség azt hiszi, hogy nem közönséges öngyilkossal van dolga s hogy *Bindernek* bizonyára nagyon komoly okai lehetnek, ha Bécsből egyenesen a halál torkába ment. *Binder* állapota különben nem veszélyes és valószínűleg rövidesen felgyógyul.

— **Tolstoi legújabb műve.** *Tolstoi* Leo a napokban fejezi be legújabb könyvét, melynek címe: *Új rabszolgák*, melyben a társadalmi viszonyok kemény bírálata alá vonatnak.

— **Roberts lord a vízmedenczében.** A titoktartás pecsétje alatt Angliában egy tragikomikus históriáról beszélnek, melyben az arisztokrácia egy kis misse és az angol trónörökös legfiatalabb gyermeke a főszereplők. A 6 éves *Edward*-yorki herczeg, aki a dolgok természetes rendje szerint egykor Anglia királya lesz, néhány nap előtt, a surherlondi herczegnő leányaival kedélyesen játszódott a *Stafford-Hause* kertjében. Azon napon nagy meleg volt és *Brika* urhölgy, a kis királyi herczeg nevelőnője egy árnyékos fa alatt csevegett a herczegnővel. A kis herczegnek hirtelen az az ötlete támadt, hogy transzváli háborusdit játszanak; ő akart *Roberts* lord lenni és játszótársnői közül egyik legyen *Krüger*. A kis lady azonban ebbe sehogysem akart beleegyezni — erélyes mozdulattal tiltakozott ezen szerepkiosztás ellen és *Viktoria* királynő dedunokájára kiöltötte nyelvét. Ez annyira kihozta sodrából az önérzetes herczeget, hogy verekedni kezdett a három évvel idősebb leánykával, minek eredménye az volt, hogy a királyi herczeg a küzdelemben a rövidebbet húzta. A nekidühösödött leányka megfogta a herczegecske vállainál és erős lökessel hanyat dobta a másfél lábnyira vízzel telt vízmedenczébe. Rémülve rohantak oda a nevelőnő és a kis merénylő édes anyja és az éktelenül sivalkodó kis királyi fenséget kihúzták a vízből, felvitték a kastélyba, ruháit levetették és ágyba dugták.

— **Harcz a csendőrök és cigányok között.** *Bácskából* írják: A bezdáni csendőrség és a községi rendőrök jó fogást tettek. Rablás és utonállással vadolt 7 siheder kóbor cigánylegényt sikerült elfogniök. A cigányok a bezdáni uton két asszonytól és egy 13 éves fiutól erőszakkal el akarták venni az élelmet, mit a földön dolgozó hozzátartozóiknak vittek. A cigányok mindent elkövettek, hogy az üldöző zsandároktól megmeneküljenek, így felső ruhájukat elhántták s a Dunába szakadó ágba vetették magukat s azt átúszva, menekülésüket biztosra vették, de a tollas kalap mégis utolérte őket. *Szabó* Gyuri János bezdáni lakos kocsisát 7 és 8 óra közt este hátulról a kocsira ugorva, a kocsiról ledobták, rálöttek és s kocsival tovább hajtottak. A lovakat és kocsit harmadnapra *Rigyicza* község határában találták meg. Ugyanazon éjjel pedig a határban véletlenül összejött csöszre több, mint 12 lövést tettek. A csendőrök még az éjjel is üldözöbe vette őket s az egész éjen át szakadó esőben részint a kukoricza, részint az erdőben rájuk bukkantak, amikor sűrűn hangzott a revolver-és fegyverropogás.

— **Andrée.** *Kopenhágából* táviratozzák, hogy a vakmerő léghajós rokona, *Andrée* kapitány *Gottenborgban* azt a kijelentést teszi közre: hogy az utolsó *Andrée*-féle hír megerősíti azt

KASSOWITZ FÜLÖP férfi-, fiu- és gyermek-ruha raktára

ARADON, Andrassy-tér 9., a Minorita-templommal szemben.

Mérték utáni megrendelések pontosan és izlésesen eszközöltetnek.

Szőlő eladás.

A kovaszinczi hegyen

egy 6 katasztrális holdból álló igen szép fekvésű

szőlő

egy részben forgatva, 1000 s néhány száz csemege tőkével beültetve, tágas lakoszoba és konyha, közel kut, kitünő vízzel

eladó,

avagy fele részben is eladó.

Bővebb értesítést lehet nyerni Horváth Pálnál, Magyar-utca 10. szám alatt.

Magy. kir. államvasutak üzletvez. Aradon.

23089—1900. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak a kizárólag Mária-Radna, kizárólag tövisi, a piski-petrozsény-lupényi, piski-vajdahunyadi, gyulaféhevár-kénesdi összesen 348 km. hosszú vonalain:

használatban levő összes szolgálati óráknak 1901. évi jan. hó 1-től számított 3 éven át jó karban tartása, javítása és szabályozása iránt ezennel pályázatot hirdetünk, minél fogva felhívjuk a pályázni kívánó és iparendélylyel bíró órásokat, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a pályáórák jókarban tartására 23089—1900. I. szhoz“ feliratu boritékba zárt ajánlataikat lepecsételve 1900. évi szeptember hó 18-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános (I.) osztályánál nyujtsák be.

Bánompénz fejében 100 korona azaz egyszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1900. évi szeptember hó 17-ikének déli 12 óráig alulirt üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történik.

A szerződési feltételek alulirt üzletvezetőség I. osztályánál a rendes hivatalos órák alatt megtekintethetők illetve kívánatra postán megküldetnek; feltételezzük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Aradon, 1900. augusztus hó 27.

M. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

(Utánnomás nem díjazatik.)

2690—1900. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségénél egy 2200 korona fizetéssel és 440 korona lakbér illetménnyel javadalmazott fogalmazói állás üresedésbe jövőn, felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, s az 1883. évi L. t. cz. 3-ik szakaszában meghatározott minősítéssel bírnak, hogy pályázati kérvényüket hozzám a folyó évi szeptember hó 10-ig benyujtsák.

Salacz,
királyi tanácsos
polgármester.

505—1900. gsz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszterium 5790/900. eln. sz. intézvénye nyomán közhírré tesszük, hogy a miniszterium kiadásában „Utmutatás a must és bor okszerű kezelésére“ czimmel könyv jelent meg, a mely az okszerű pincze kezelésére vonatkozó hasznos ismereteket tartalmazza.

Ezen könyv a gazdasági, szőlészeti és borászati egyesületeknél, az állami vinczellé: iskoláknál és a szőlészeti és borászati felügyelőknél negyven (40) fillérért mindenki által megszerezhető.

A lelkészek és néptanítóknak ezen munka a földmivelésügyi miniszterium borászati osztályához intézendő kérelmére ingyen küldetik meg.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1900. évi augusztus hó 13-ik napján tartott üléséből.

Kiadta: Vannay,
aljegyző.

Kiadó lakások és üzlethelyiségek.

Forray-utca 7. szám a.

egy üzlethelyiség azonnal, a „Pschor Bräu“ sörraktár irodahelyisége pedig október hó 1-re, továbbá két emeleti lakás

november 1-re 2586

kiadó.

Bővebbet Hajek Antal üveg- és porcellánkereskedésében.

Magyar kir. államvasutak igazgatóság.

36958. F. IV. szám.

Hirdetmény.

A kézbesíthetetlen és fölös szállítmányok a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében nyilvános árverés útján, d. e. 9 órakor az alább felsorolt állomások teheráru raktáraiban a következő napokon kerülnek eladásra, melyhez a t. közönség ezennel meghívatik.

állomás	1900. szeptember
Budapest Józsefv.	17-én
Zágráb	18-án
Pápa	18-án
Arad	19-én
Kolozsvár	19-én
Debreczen	19-én
Budapest nyug. p. u.	20-án
Kassa	20-án
Szeged	20-án
Szabadka	26-án
Pozsony	26-án
Szatmár Németi	26-án
Budapest Dpart	27-én
Miskolcz göm. p. u.	27-én
Békés-Csaba	27-én
Eszék	28-án
Nagyvárad	28-án
Fiume	28-án

Budapest, 1900. évi szeptember 1-én.

Az igazgatóság.

Magyar kir. államvasutak.

Üzletvezetőség Arad.

22488—1900. sz. I.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak szentesi állomásán levő pálya vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetnek.

A bérlet 1900. évi november hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számított három éven át vagyis 1903. évi október hó 31-ig.

A bérleti feltételek a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekintethetők vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőkről feltételezzük, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az egy koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a szentesi pályavendéglő bérletére“ feliratu boritékba zárt ajánlatok lepecsételve 1900. évi szeptember hó 15. déli 12 óráig alulirtott üzletvezetőség általános (I) osztályánál nyujtandók be.

Bánatpénz fejében 100— azaz egyszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi szeptember hó 14 én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtő pénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el. Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Arad, 1900 évi augusztus 19-én.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

19217/383/1900. sz.

Hirdetés.

Ezennel közhírré tesszük, hogy törvényhatóságunk területére nézve általunk a törvényhatósági utaink hálózatáról megállapított terveket és úthálózat kiutatást 1900. évi augusztus hó 25-től szeptember hó 25-ig a városháza emeleti tanács-termében közszemlére kitettük.

Szabadságában áll azokat bármely adófizető polgárnak megtekinteni s azokra netáni észrevételeit, vagy felebezését folyó évi szeptember 25-ig Arad sz. kir. város tanácsa útján beterjeszteni.

Kelt Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1900. évi augusztus hó 8-ik napján tartott rendes havi közgyűléséből.

Kiadta:
Institoris Kálmán,
főjegyző.